

Zon in de Polder

gebiedsgericht beleidskader
voor zonneweides

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

partiële herziening
structuurvisie
01-04 2019

Colofon:

Uitgave: Gemeente Noordoostpolder
Postbus 155
8300 AD Emmeloord

Auteurs: Rho adviseurs voor leefruimte
Adviseur Leon Pulles
Gemeente Noordoostpolder

Vastgesteld door gemeenteraad: d.d.1 april 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
1.1 Doelstelling	5
1.2 Wat is een zonneweide?	5
1.3 Beleidsmatige context	6
1.4 Ambitie en opgave gemeente Noordoostpolder	6
1.5 De aanpak en het doorlopen proces	7
1.6 Leeswijzer	7
1.7 Samenvatting	8
2. Waar liggen kansen?	10
2.1 Uitgangspunten	10
2.2 Kansenskaart	12
2.2.1 Windmolengebied	13
2.2.2 Infrastructuur	14
2.2.3 Glastuinbouwgebieden	14
2.2.4 Bodemdalingsgebied	14
2.2.5 Bij dorpen en Emmeloord	15
2.2.6 NLR-terrein/Waterloopbos	15
2.2.7 Overige	15
3. Ruimtelijk kader	17
3.1 Landschappelijk kader	17
3.2 Algemene inpassingsprincipes	18
3.3 Ruimtelijk kader per gebied	20
3.3.1 Windmolengebied	20
3.3.2 Infrastructuur	21
3.3.3 Glastuinbouwgebieden	22
3.3.4 Bodemdalingsgebied	22
3.3.5 Bij dorpen en Emmeloord	22
3.3.6 NLR-terrein/Waterloopbos	23
4. Participatie	24
4.1 De vier pijlers van participatie	24
4.1.1 Meedenken	24
4.1.2 Compenseren	25
4.1.3 Meedoen	25
4.1.4 Bijdragen	25

4.2	Waarom participatie in de vormen Meedoen en Bijdragen?	25
4.3	Participatievoorwaarden	26
4.4	Omvang participatiebijdrage	27
5.	Rollen.....	28
5.1	Rol gemeente Noordoostpolder.....	28
5.2	Rollen per deelgebied	28
5.2.1	Windmolengebied.....	28
	Onder de windmolens in het IJsselmeer	29
5.2.2	Langs infrastructuur	30
5.2.3	Glastuinbouwgebied	30
5.2.4	Bodemdalingsgebied.....	30
5.2.5	Rondom de dorpen en Emmeloord	30
5.2.6	Locaties nabij NLR/Waterloopbos.....	31
6.	Conclusies en vervolg	32
6.1	Vervolgproces.....	32
6.1.1	Herziening structuurvisie	32
6.1.1	Windmolengebied: gebiedsproces per deelgebied.....	32
6.1.2	Glastuinbouw en NLR/Waterloopbos : gebiedsproces per ontwikkeling	32
6.1.3	Bodemdalingsgebied: nader onderzoek.....	32
6.2	Uitwerking duurzaamheidsfonds	32
6.3	Planologische procedures	33
6.4	Overig instrumentarium	34
6.4.1	Anterieure overeenkomst	34
6.4.2	Verdelingsbeleid schaarse vergunningen.....	34
6.4.3	Leges	34
	Bijlagen:	36
-	Beleidsmatige context	
-	Landschap	
-	Kansen voor participatie	
-	Rollen	
-	Rijkscoördinatieregeling, MER en vormvrije m.e.r.-beoordeling	
-	Initiatieven en ideeën workshop 11 december 2018	

1. Inleiding

1.1 Doelstelling

Zorgvuldigheid voorop

De doelstelling voor het zonne-beleid is het bieden van ruimte voor het realiseren van zonneweides waarbij een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen duurzaamheidsambities, economische en maatschappelijke belangen en landschappelijke inpassing. Het beleidskader leidt tot een uitwerking van de structuurvisie in gebieden waar zonneweides wenselijk zijn, en een herziening van de structuurvisie voor gebieden die niet geschikt zijn voor zonneweides.

Bij de ontwikkeling van het beleid voor zonneweides staat zorgvuldigheid voorop. Zo moet rekening worden gehouden met het landschap: versnippering en verrommeling moet worden voorkomen. In het coalitieakkoord 2018-2022 staat dat aanleg van een zonneweide niet ten koste mag gaan van landbouwgronden. Daarnaast geeft de raad aan kansen te zien in gebieden onder de windmolens. Bij het vinden van kansvolle gebieden voor het opwekken van grootschalige zonne-energie ontkom je niet aan het gebruik van landbouwgrond. Daarom wordt in de kansenverkenning uitgegaan van het principe zo zuinig mogelijk omgaan met agrarische gronden.

Dit betekent dat in sommige gebieden de mogelijkheid ontstaat voor de realisatie van grondgebonden zonne-energie. In andere gebieden wordt deze ontwikkeling juist niet toegestaan of beperkt. In dit beleidskader wordt uitgewerkt hoe en op welke wijze richting kan worden gegeven aan de ontwikkeling en ruimtelijke inpassing van zonneweides in de gemeente. Op basis van dit beleidskader vindt per deelgebied een nadere uitwerking plaats.

Flexibel karakter

Het beleidskader voor zonneweides strekt zich uit over het gehele grondgebied van de gemeente. De mogelijkheden en 'snelheden' verschillen echter per deelgebied. De eerste evaluatie van dit beleidskader vindt plaats in 2020, de volgende in 2025 of eerder als al eerder aanpassing nodig is. Deze evaluaties kunnen ertoe leiden dat het beleidskader wordt aangepast. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met het feit dat panelen steeds efficiënter worden (met dezelfde hoeveelheid panelen meer stroom opwekken). Ook kunnen mogelijk andere energiebronnen- en dragers op termijn interessant worden (bijvoorbeeld waterstof), wat weer tot bijstelling van het beleid voor zonneweides kan leiden. Het opgestelde beleidskader is dus geen 'blauwdruk' voor de langere termijn maar kent een flexibel karakter.

1.2 Wat is een zonneweide?

Er zijn steeds meer initiatieven voor het opwekken van duurzame energie, waaronder grondgebonden zonneweides. Bij een zonneweide wordt de energie opgewekt met pv-panelen, aaneengeschaald en in rijen opgesteld. Dit is het panelenveld, het functionele deel van de zonneweide. Deze kan op de grond worden geplaatst maar ook op water. De opstelling van de panelen kan zowel zuid als oost-west gericht zijn. De panelenopstellingen kunnen een hoogte hebben tussen 1 en 3 meter. Buiten het panelenveld is nog ruimte nodig voor de inrichting van de entree, de transformator-gebouwtjes, afscherming door een hekwerk of sloot en ruimte voor het inpassen in het landschap. Hoeveel dit zal zijn, hangt af van het gebiedstype, de omvang van het terrein en de hoeveelheid schaduw op het terrein.

Op een zonneweide kan op dit moment tussen de 0,8 tot 1,25 MW per hectare aan opgesteld vermogen worden gerealiseerd, afhankelijk van het type opstelling. Een hectare zonneweide levert elektriciteit voor zo'n 200 huishoudens. Zonneweides vanaf een productie van 2 MW worden beschouwd als grootschalige zonneweides en moeten aangesloten worden op de onderstations in het elektriciteitsnetwerk. Om financieel haalbaar te zijn moeten zonneweides op een rendabele afstand van een netaansluiting liggen. Wat een rendabele afstand voor een netaansluiting is, hangt af van wat de business case kan 'verdragen'. Naarmate het park groter wordt, zullen de kosten voor de netaansluiting relatief kleiner worden.

1.3 Beleidsmatige context

Energietransitie: overgaan op volledig duurzame energiebronnen

Het beleidskader voor zonneweides in de gemeente Noordoostpolder staat niet op zichzelf, maar is één van de bouwstenen om bij te dragen aan de energietransitie. Energietransitie betekent de overgang van energie uit fossiele brandstoffen zoals gas en steenkolen naar volledig hernieuwbare energie. Het doel van de transitie is een geheel duurzame energievoorziening te hebben in 2050 in Nederland, die dan voor 100% bestaat uit hernieuwbare energie. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Energieakkoord.

In *bijlage 1* is een beknopt overzicht opgenomen van de beleidsmatige context waarbinnen deze kaderstellende nota moet worden gezien. Het gaat dan om het Energieakkoord, het Klimaatakkoord, de Regionale Energie Strategieën (RES), de provinciale ambitie en opgave (Structuurvisie zon) en de gemeentelijke structuurvisie Noordoostpolder 2025.

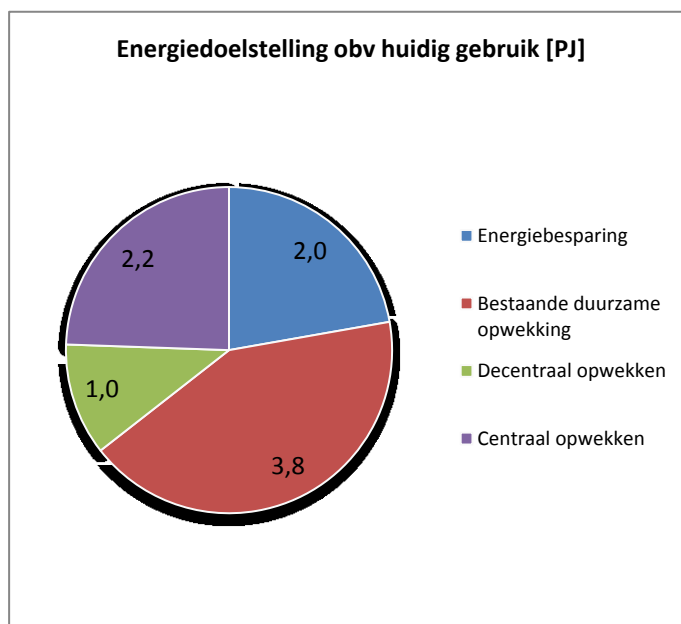
1.4 Ambitie en opgave gemeente Noordoostpolder

Ambitie: energieneutraal in 2030

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Noordoostpolder is er op gericht in 2030 energieneutraal te zijn. Om dit te bereiken, zetten we allereerst in op energiebesparing. De resterende opgave willen we invullen door het realiseren van grootschalige opwekking van duurzame energie.

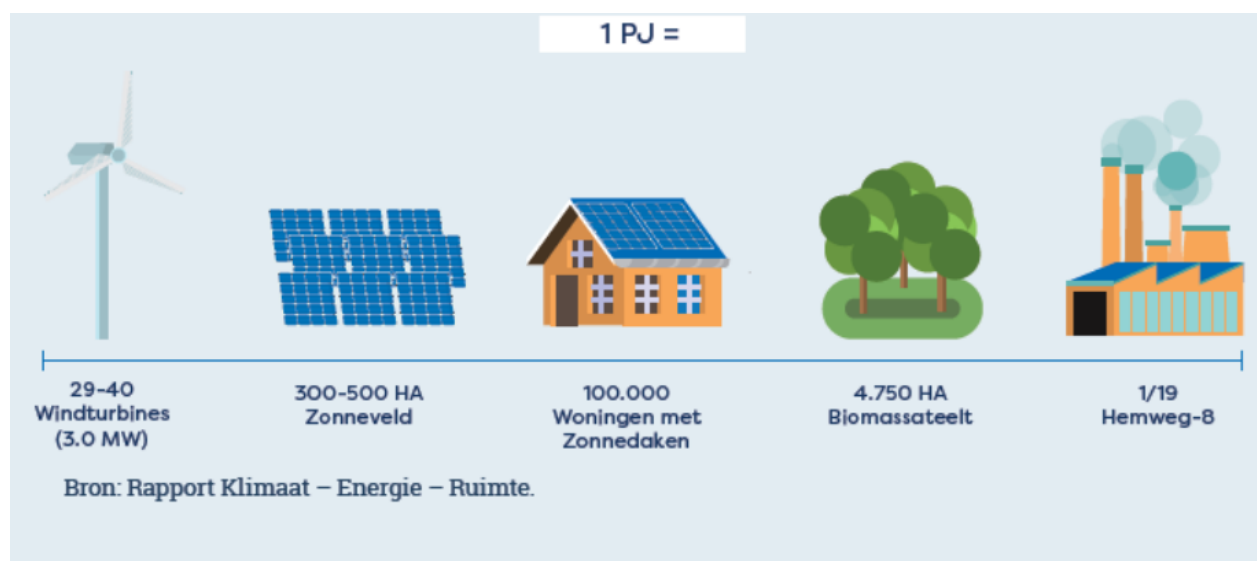
In de grafiek is aangegeven hoe we deze doelstelling willen invullen, uitgaande van het huidige energieverbruik van 9 PJ en een huidige opwek van duurzame energie van 3,8 PJ.

Naast een besparingspotentieel van 2 PJ resteert een opgave tot 2030 van 3,2 PJ opwek van duurzame energie. We willen dit enerzijds realiseren door het stimuleren van decentrale opwekking zoals zonnepanelen op daken en bodemenergie en anderzijds door grootschalige centrale opwekking. Voor deze laatste geldt dan een opgave van 2,2 PJ tot 2030.

Opgave: 2,2 PJ realiseren met grootschalige zonneweides

Om invulling te geven aan de doelstelling van 2,2 PJ aan grootschalige duurzame energieopwekking, zetten we in op het realiseren van grootschalige zonneweides. Uitbreiding van grootschalige opwekking van windenergie is niet aan orde. Met de realisatie van het Windpark Noordoostpolder heeft Noordoostpolder aan haar windopgave voldaan. Daarmee ontstaat een mix van windenergie (het bestaande windpark) en zonne-energie. 2,2 PJ betekent omgerekend dat we voor 2030 ongeveer 600 ha aan zonneweides moeten realiseren in het buitengebied van de Noordoostpolder.

1.5 De aanpak en het doorlopen proces

Op 1 oktober 2018 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak vastgesteld waarmee we van start zijn gegaan met een proces om te komen tot nieuw beleid voor grootschalige opwekking van zonne-energie. In 2018 zijn we gestart met het zowel ambtelijk al bestuurlijk intern verkennen welke aspecten allemaal van belang zijn bij het opstellen van beleid.

Op 11 december 2018 hebben we een bijeenkomst gehad waarbij de inwoners van de Noordoostpolder uitgenodigd zijn om mee te denken over kansen voor zonneweides. Tijdens die bijeenkomst is zowel over globale locaties gesproken als ook over mogelijkheden voor participatie. Daarnaast zijn het afgelopen jaar veel initiatieven bij de gemeente binnenkomen en hebben hierover gesprekken plaatsgevonden. In *bijlage 6* is een kaart opgenomen met daarop weergegeven de binnengekomen initiatieven en de overige ideeën van de workshop van 11 december. Ook is gesproken met partijen als TenneT en Liander, Waterschap, provincie, Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en de dorpsbelangen via het 10-dorpenoverleg. Ook die geven een beeld waar kansen liggen voor zonne-energie. Op basis van de bevindingen is vervolgens deze kaderstellende nota opgesteld.

1.6 Leeswijzer

Om invulling te geven aan de doelstelling voor zonne-energie, moeten een aantal (beleidsmatige en praktische) vragen beantwoord worden. In welke gebieden willen we zonneweides realiseren, hoe gaan we om met inpassing in het landschap en hoe willen we invulling geven aan zaken als participatie en compensatie? Hoe betrekken we de omgeving bij de totstandkoming van plannen? Hoe sluiten plannen voor zonneweides aan op de

bestaande (elektrische) infrastructuur? En welke rol willen wij als lokale overheid nemen bij de ontwikkeling van zonneweides.

Hoofdstuk 2 (Waar liggen kansen) gaat in op de vraag waar kansen liggen. Hiertoe zijn allereerst een aantal uitgangspunten en ruimtelijke principes geformuleerd. Op basis van deze uitgangspunten en ruimtelijke principes is een kansenkaart opgesteld. De kansenkaart geeft aan in welke gebieden we het wenselijk vinden om de mogelijkheden met het gebied verder te verkennen in de vorm van een gebiedsproces en in welke gebieden niet. In *hoofdstuk 3 (Ruimtelijk kader)* wordt ingegaan op de ruimtelijke en landschappelijke randvoorwaarden. Naast algemene inrichtingsprincipes wordt het ruimtelijk kader per deelgebied geschetst. Voor een eerlijke verdeling van mogelijkheden om iedereen mee te laten doen in de energietransitie, vindt de gemeente het van belang dat bij de ontwikkeling van zonneweides mogelijkheden voor participatie aan inwoners en bedrijven worden geboden. In *hoofdstuk 4 (Participatie)* wordt dit aspect verder uitgewerkt. In de ontwikkeling en realisatie van zonne-energie kan de gemeente Noordoostpolder verschillende rollen aannemen. Dit wordt in *hoofdstuk 5 (Rollen)* verder uitgewerkt. In *hoofdstuk 6 (Conclusies en vervolg)* wordt tenslotte ingegaan op het vervolgproces, het duurzaamheidsfonds, de planologische procedure en het overig instrumentarium.

1.7 Samenvatting

Bij het bepalen van kansen voor zonneweides in Noordoostpolder is uitgegaan van de volgende principes:

1. Prioriteit ligt bij de realisatie van zon op dak.
2. Zuinig omgaan met landbouwgrond.
3. Passend bij de polder: heldere ontwerpprincipes.
4. Tijdelijke invulling van ongebruikte gronden.
5. Duurzaam ruimtegebruik: bundel en combineer waar mogelijk.
6. Maak slim gebruik van het elektriciteitsnetwerk.

Dat levert een aantal gebieden op waar kansen voor zonneweides zijn. Die gebieden zijn in hoofdstuk 2 aangegeven. Bovenstaande ruimtelijke principes krijgen doorwerking in ruimtelijke voorwaarden.

Prioriteit ligt bij het Windmolengebied. Daar starten we met het deelgebied Noordermeerdijk, waarbij we in een gebiedsproces met betrokken partijen een integraal en samenhangende zonneweideontwikkeling mogelijk maken. De andere deelgebieden onder de windmolens volgen daarna. Daarnaast kunnen ook ontwikkelingen in het glastuinbouwgebied en de omgeving NLR/Waterloopbos via een gebiedsproces van start gaan. Gebiedsprocessen overigens niet in alle gevallen tot de aanleg van zonneweides te leiden. De uitkomst van een gebiedsproces kan ook zijn dat tot aanleg van zonneweides wordt afgezien.

In deze gebiedsprocessen speelt participatie een belangrijke rol. In eerste instantie stellen wij initiatiefnemers verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces, waarbij inwoners betrokken worden, door mee te denken. Compensatie kan nodig zijn en hangt samen met de mate waarin een zonneweide ingepast kan worden in de omgeving. Daarnaast vragen wij initiatiefnemers om een participatiebijdrage van 15 % van de opbrengst (of een vergelijkbare bijdrage per geleverde MWh) of een vergelijkbaar aandeel in mogelijkheden voor inwoners om mee te doen. In onderstaand schema is een overzicht is een samenvattend overzicht weergegeven per gebied.

Fasering	Gebieden	Ruimtelijk	Participatie	Rol/Vervolg
Fase 0	Zon op daken	Vergunningsvrij	Geen	
Fase 1a	Windmolen Gebied: 1. Noordermeerdijk 2. Zuidermeerdijk 3. Westermeerdijk	- Eén rooilijn - Eén opstelrichting	- Meedoen en /of - Bijdragen	Gebiedsproces per deelgebied
Fase 1b	Glastuinbouwgebied	- Zonneweide op bestaand of nieuw waterbassin - Indien op restgronden dan geldt er een maximale omvang van 5 ha.	- Meedoen en/of - Bijdragen	Gebiedsproces per ontwikkeling
	NLR/ Waterloopbos	- In gebieden die al bedrijfsbestemming hebben maar nog niet als bedrijfsbestemming worden ingericht - Inpassen in landschap, groene kamers	- Meedoen en/of - Bijdragen	Gebiedsproces per ontwikkeling
Fase 2	Bodemdalingsgebied	- Uitwerking in nader onderzoek, rekening houdend met beïnvloedingsgebied Werelderfgoed Schokland en landschappelijk open middengebiet - Hoofdfunctie van gebied blijft agrarisch. Zonneweides als aanvullende, ondergeschikte invulling.	- Vanuit collectief met het gebied - Door en voor agrariërs met natte gronden - Opbrengsten ten gunste lange termijn perspectief	Nader onderzoek -> integraal gebiedsproces
Fase 3	Bij dorpen en Emmeloord	- Directe relatie tussen omvang en energiebehoefte - Zon op dak prioriteit - Daarna kijken naar restplekken - Slim omgaan met beperkte lokale netcapaciteit bijvoorbeeld door gebruik te maken van opslag of warmteopwekking. - Voorlopig geen grootschalige ontwikkeling bij Emmeloord	- Initiatief van onderop, via lokale coöperatie - Opbrengsten moeten volledig ten gunste komen van het dorp	Op initiatief dorp gebiedsproces faciliteren, voor integrale energietransitie
Fase 4a	IJsselmeer	nader af te stemmen met RWS	- Meedoen en/of - Bijdragen	Meedenken in Regionale Visievorming
Fase 4b	Infrastructuur 1. Langs snelwegen	Respect voor landschapsbeleving vanaf snelweg/ tussen de wegen, laag.	- Meedoen en/of - Bijdragen	Faciliteren
	2. Langs dijken	De grote "nieuwe" dijksstructuren, niet de overgang naar oude land.	- Meedoen en /of - Bijdragen	Faciliteren

2. Waar liggen kansen?

2.1 Uitgangspunten

Om de kansen tot een aantal gebieden waar kansen zijn voor zonneweides, zijn de volgende uitgangspunten en ruimtelijke principes geformuleerd. Deze sluiten aan bij de Structuurvisie ZON van de provincie:

1. Prioriteit ligt bij de realisatie van zon op dak

De prioriteit ligt bij de realisatie van zon op dak. Dit omdat wij het belangrijk vinden dat rekening wordt gehouden met het landschap: versnippering en verrommeling moet worden voorkomen. Ook willen we dat de aanleg van een zonneweide zo min mogelijk ten koste gaat van goede agrarische gronden in het buitengebied. Om de aanleg van zonnepanelen op daken te stimuleren zijn in 2017 de gemeente Noordoostpolder en Duurzame Energie- en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (DE-on) een project gestart om bedrijven en andere grootverbruikers te stimuleren zonnepanelen op hun daken te plaatsen. Zonnepanelen op daken zowel in bestaand stedelijk gebied als in het buitengebied zijn veelal vergunningsvrij mogelijk. De opgave in het kader van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid is echter niet te realiseren door uitsluitend 'zon op dak' te realiseren: vandaar dat ook naar zonneweides wordt gekeken als aanvulling op zon op dak.

2. Zuinig omgaan met landbouwgrond.

De Noordoostpolder is een landbouwgemeente bij uitstek met een hoge agrarische productie. Zonnepanelen op grond beperken de agrarische productieruimte. De gemeente staat op het standpunt dat met deze agrarische productieruimte zuinig moet worden omgesprongen. Zonneweides moeten dan ook zo gesitueerd worden dat de impact op nuttige gronden zo laag mogelijk is.

3. Passend bij de polder: heldere ontwerpprincipes

Een zonneweide verandert de omgeving. Het bouwen van de stellages met panelen en de behuizingen voor transformatoren is een 'nieuwe' verschijningsvorm in het landschap. Deze impact is vooral ruimtelijk en visueel. Voorkomen moet worden dat door de aanleg van zonneweides een rommelig en versnipperd beeld ontstaat. De Noordoostpolder is een 'man-made' landschap, waarin nieuwe elementen en functies zoals zonneweides in principe prima een plek moeten kunnen krijgen. Wel moeten daarbij de karakteristieken van dit landschap (zoals rechtlijnigheid, weidsheid en uniformiteit) gerespecteerd en herkenbaar blijven. De veranderingen in het landschap als gevolg van de energietransitie moeten worden vormgegeven op een manier die past bij de polder: robuust, eenduidig en helder. Dit vraagt om een sterke planmatige ontwikkeling vanuit heldere ontwerpprincipes. Daarom ligt het landschap nadrukkelijk aan de basis van dit beleidskader voor zonneweides. Zie voor een verdere toelichting op de opbouw en de cultuurhistorisch-landschappelijke waarde van de Noordoostpolder *bijlage 2*.

4. Tijdelijke invulling van ongebruikte gronden

Binnenstedelijk streven we naar energieopwekking op daken en gaan we terughoudend om met binnenstedelijke open ruimten. Binnenstedelijk hebben de tijdelijke open inbreidingslocaties doorgaans binnen zeer korte termijn een nieuwe invulling, althans is de druk vanuit stedelijke functies op die gronden groter en prioritair gelet op de Ladder van duurzame verstedelijking. In de Noordoostpolder worden bovendien de uitbreidingslocaties

voor woningbouw of bedrijventerrein in de periode dat deze nog niet worden ingevuld verpacht voor agrarisch gebruik, het zijn in de regel hoogwaardige akkerbouwgronden. Kleine restgronden zijn wel mogelijk wanneer de energie voor direct lokaal gebruik is bedoeld.

Tijdelijke invulling van overige ongebruikte gronden in of direct aansluitend aan bestaand stedelijk gebied kunnen daarentegen wel interessant zijn voor energieopwekking. Daar waar gronden minimaal 20 á 25 jaar niet op een andere manier worden gebruikt, en niet als hoogwaardige agrarische grond wordt gebruikt bestaan wellicht kansen, zoals in de omgeving van het Waterloopbos.

5. Duurzaam ruimtegebruik: bundel en combineer waar mogelijk

Onder zonneweides met meervoudig ruimtegebruik worden zonneweides verstaan waarvan de gronden naast de functie voor het opwekken van duurzame energie nog een andere functie hebben. Voorbeelden van meervoudig ruimtegebruik zijn plaatsing op een vuilstort of als overkapping van een parkeerplaats. Ook een zandwinput of waterbassin (met drijvende panelen) behoort tot de mogelijkheden.

6. Maak slim gebruik van het elektriciteitsnetwerk

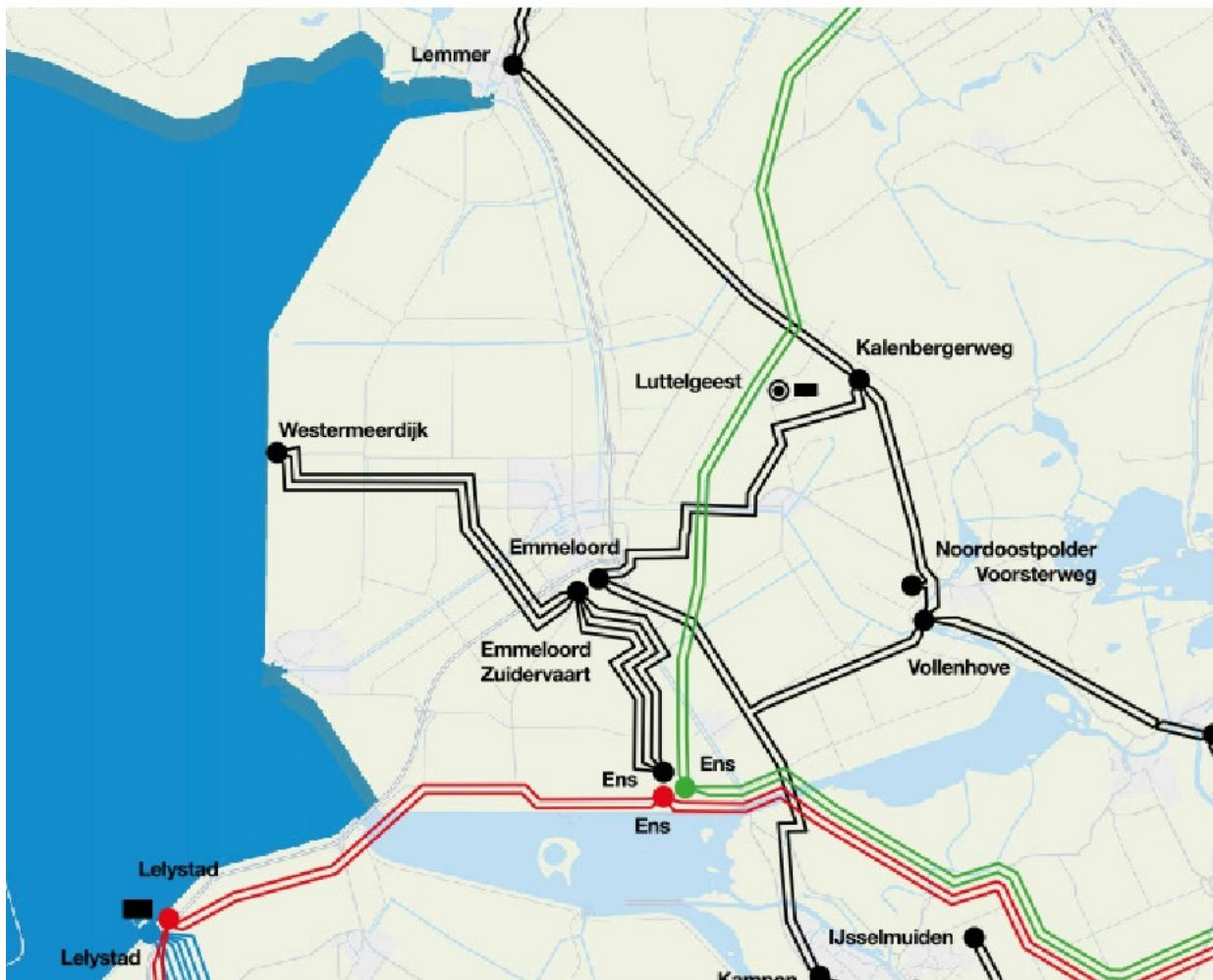
Kleinschalige zonneweides tot 2 ha worden aangesloten op het lokale net van Liander, waar op sommige plekken de maximale capaciteit al is bereikt.

Middelgrote zonneweides (vanaf 2 ha) moeten een directe aansluiting krijgen op de onderstations in Luttelgeest en Emmeloord. Dit is alleen interessant als deze parken in de directe nabijheid van deze onderstations zijn gelegen. Zeer grote zonneweide-projecten vanaf ca 60 MW kunnen op het midden- en hoogspanningsnet van TenneT bij Emmeloord, Luttelgeest en Ens worden aangesloten. Bijgaande figuur geeft een beeld van de positie van de stations in de Noordoostpolder. De beschikbare ruimte op het laagspanningsnet willen we echter vooral beschikbaar houden voor zon op het dak. Daarom liggen de kansen niet in veel kleine zonneweides verspreid in de polder, maar zijn grootschalige ontwikkelingen efficiënter. De ligging nabij energievragers of cable pooling is gewenst om het netwerk zo min mogelijk te belasten en de netwerkkosten zo laag mogelijk te houden.

Cable pooling

Op plaatsen waar zonnepanelen worden gerealiseerd nabij windmolens, kan aangesloten worden op de kabels van de molens. Dit wordt ook wel 'cable pooling' genoemd. De pieken van het aanbod van wind- en zonne-energie liggen over het algemeen op andere momenten. De investeringen in de infrastructuur voor windenergie kunnen bij de realisatie van zonneweides dus dubbel worden benut.

Figuur: onderliggend electriciteitsnetwerk

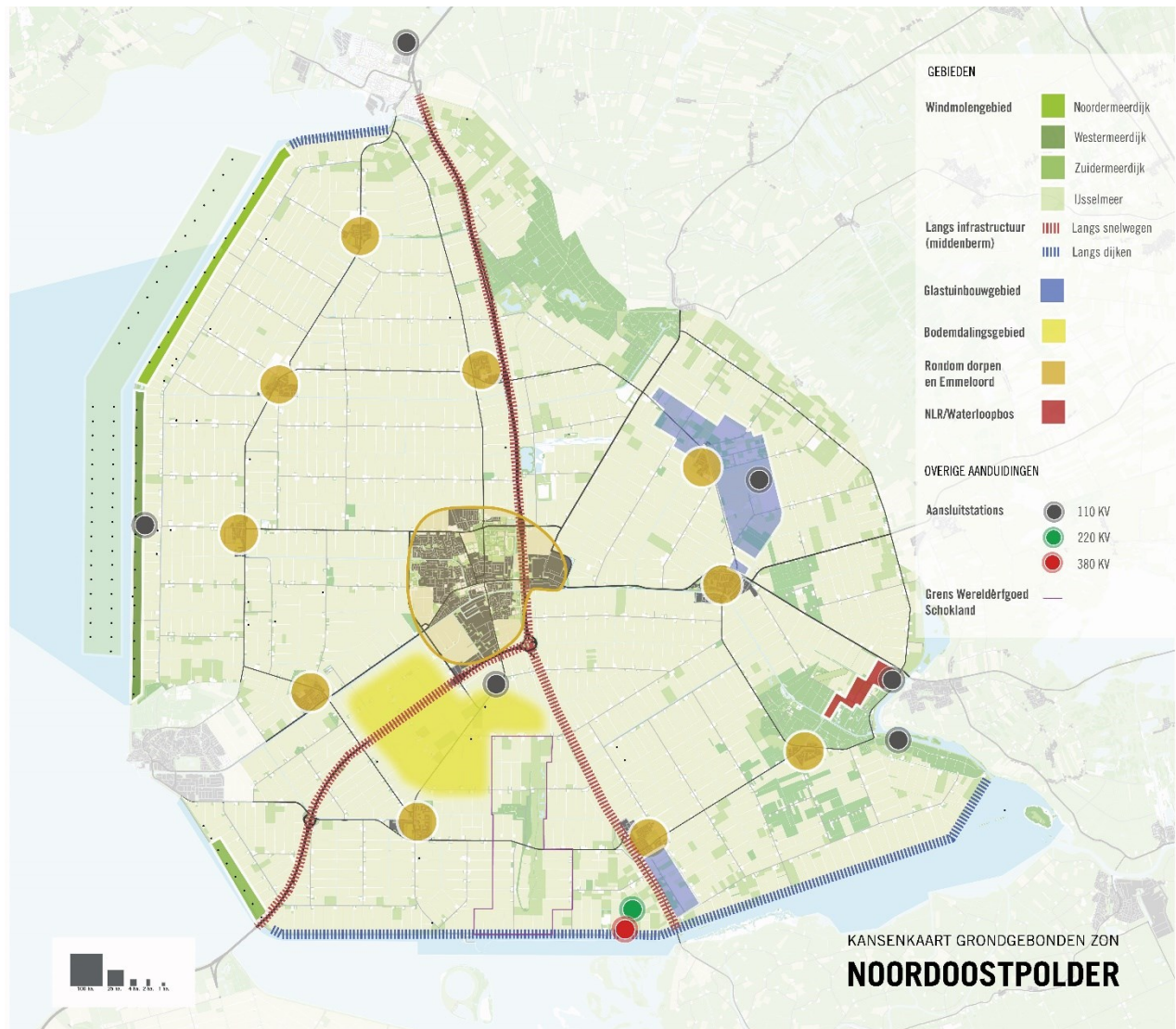
2.2 Kansenskaart

Om tot gebieden te komen waar kansen liggen voor zonneweides zijn de in de vorige paragraaf beschreven uitgangspunten met elkaar gecombineerd en als 'lagen' over elkaar heen gelegd. De kansenskaart geeft aan in welke gebieden we het wenselijk vinden om de mogelijkheden met het gebied verder te verkennen in de vorm van een gebiedsproces en in welke gebieden niet.

De kansenskaart laat de volgende gebieden zien:

- Windmolengebied (land).
- IJsselmeergebied.
- Langs infrastructuur ((snel)wegen en dijken).
- Glastuinbouwgebied.
- Bodemdalingsgebied.
- Rondom dorpen en Emmeloord.
- NLR/Waterloopbos.

Figuur: Kansenkaart zonneweides Noordoostpolder

2.2.1 Windmolengebied

Met het windmolengebied wordt bedoeld het gebied Noordermeerdijk, Westermeerdijk, en Zuidermeerdijk ter hoogte van de windmolens. Ook het aangrenzende IJsselmeergebied wordt gerekend tot het windmolengebied. De prioriteit ligt bij (het landgebonden deel van) het Windmolengebied. Het is het gebied waarbinnen de eerste initiatieven vanuit Noordoostpolder een plek krijgen in de verdelingsafspraken met de provincie over de eerste 500 ha die de provincie vrijgeeft.

Noordermeerdijk, Westermeerdijk, en Zuidermeerdijk ter hoogte van de windmolens: 'zon op land'

Het (landgebonden deel van het) Windmolengebied leent zich bij uitstek voor zonneweides vanwege koppeling met onderliggend net ('cable pooling'). Zonneweides in dit deelgebied zijn als passend in het landschap te beschouwen en kunnen de lijnvormige structuur van de dijk versterken. In het windmolengebied kan door de combinatie van 'wind' en 'zon' een 'duurzaamheidslandschap' worden gecreëerd tussen de voet van de dijk en de binnendijkse

windturbines. Wel moeten er duidelijke randvoorwaarden worden opgesteld om versnippering en een rommelig beeld te voorkomen. Daarnaast heeft een smalle strook de voorkeur op basis van het uitgangspunt 'zuinig omgaan met goede landbouwgrond'.

IJsselmeer: 'zon op water'

Het IJsselmeer aan de kant van Noordoostpolder heeft al een duurzaam- energielandschap door de aanwezigheid van de windmolens. Bovendien worden daar geen hoogwaardige landbouwgronden onttrokken. Een combinatie met de opwekking van wind- en zonne-energie is daarom ruimtelijk interessant. Gemeente staat in beginsel positief tegen plannen voor 'zon op water'. De zonneweides op het water zullen vanaf de dijk gezien zichtbaar zijn en mogelijk tot verstoring leiden. Daarom zal de gemeente ook graag meedenken over de verdere uitwerking daarvan. Rijkswaterstaat is de belangrijkste initiator voor een dergelijke ontwikkeling. Een ontwikkeling op korte termijn valt echter nog niet te verwachten.

2.2.2 Infrastructuur

Onder 'infrastructuur' worden de volgende mogelijkheden beschouwd:

- langs (snel)wegen (middenberm);
- langs dijken.

Om hoogwaardige akkerbouwgronden te ontzien staan we in principe open voor initiatieven op deze infrastructurele gronden. De langgerektheid van deze gebieden maken dat het niet efficiënt is om hier grootschalig energie op te wekken, tenzij dit gekoppeld kan worden aan een directe energiegebruiker. In of langs tochten is minder kansvol omdat dit een belasting geeft op het lokale elektriciteitsnet en een versnipperd landschappelijk beeld kan opleveren.

2.2.3 Glastuinbouwgebieden

De gemeente kent twee aaneengesloten glastuinbouwgebieden, te weten het glastuinbouwgebied bij Luttelgeest en Marknesse en een kleiner gebied ten zuiden van Ens. In het glastuinbouwgebied van Luttelgeest is een onderstation gesitueerd en bij Ens op relatief korte afstand.

Glastuinbouwgebieden zijn hoogwaardige agrarische gronden. De gemeente staat dan ook op het standpunt dat deze gronden niet zonder meer benut mogen worden voor zonneweides. Daarbij komt dat uitbreiding van het glastuinbouwgebied in de toekomst planologisch gezien lastig is gezien de nabijheid van de Weerribben en de Wieden en de daarbij horende stikstofproblematiek. Daarom moeten we zuinig omgaan met de glastuinbouw- bestemde gronden en deze niet zondermeer bestemmen voor grootschalige zonne-weides.

Glastuinbouwgebieden kenmerken zich echter wel door een hoge vraag naar energie. Zonneweides zouden voor een deel in deze energiebehoefte kunnen voorzien. Zonneweides op onrendabele stukken grond of overhoeken zijn daarom denkbaar. In het glastuinbouwgebied streven wij naar het combineren van gebruik van grond. In de glastuinbouw is er ook altijd een grote behoefte aan extra water, daarom verdient een combinatie met het opvangen van water de voorkeur.

Alhoewel er in de glastuinbouwgebieden sprake is van een groot oppervlakte aan dak, zijn zonnepanelen op kassen lang niet altijd mogelijk, vanwege de productie van gewassen. Constructies zijn daarnaast veelal niet berekend op het extra gewicht.

2.2.4 Bodemdalingsgebied

Het bodemdalingsgebied kenmerkt zich door gronden waar vernatting optreedt. Agrariërs in dat gebied zullen daardoor met een verandering van grondgebruik te maken gaan krijgen.

Het agrarisch gebruik zal aangepast moeten worden aan de omgevingsfactoren. Dat brengt een eigen opgave voor dit gebied mee. De opbrengsten van zonneweides in dat gebied kunnen een bijdragen leveren aan de op langere termijn financiële gevolgen van de vernatte gronden.

Wellicht is een combinatie van natte teelten en zonneweides mogelijk. Landschappelijke inpassing van een zonneweide in het bodemdalingsgebied vraagt extra aandacht vanwege de ligging in het landschappelijk open middengebied en een in acht te nemen afstand tot Werelderfgoed Schokland. Gezien de eigen opgave die dit gebied kent, verdient het aanbeveling de verdere mogelijkheden voor dit gebied te onderzoeken.

2.2.5 Bij dorpen en Emmeloord

Voor de bewoners van Noordoostpolder zal de energietransitie de komende jaren voor nieuwe uitdagingen zorgen. Bovendien is een dorp of een stedelijke omgeving als Emmeloord een plek waar veel energiegebruikers zijn. In dorpen en in stedelijk omgeving wordt prioriteit gegeven aan het opwekken van zonne-energie op daken en reststukjes. Rond Emmeloord kunnen zonneweides passend zijn op restplekken.

Zonneweides bij dorpen

Een zonneweide 'van- en voor' de dorpsbewoners kan een interessante oplossing zijn voor de energietransitie in een dorp. Het dorp kan een lokale coöperatie oprichten waardoor de baten van een dergelijk zonneweide direct ten goede aan de gemeenschap komt, en dat draagt in grote mate bij aan het draagvlak voor de energietransitie. De gemeente stimuleert en ondersteunt dergelijke initiatieven van en voor dorpsbewoners. Een zonneweide bij elk dorp kan echter ook ten koste gaan van hoogwaardige landbouwgrond en impact hebben op het landschap. Daarom is enige terughoudendheid geboden.

Zonneweides rondom Emmeloord

Rondom Emmeloord zijn vooral de locaties interessant waar op lange termijn een logische uitbreiding van de Emmeloord kan plaatsvinden. Met de realisatie van zonneweides wordt een nu nog groen gebied immers getransformeerd naar aan omgeving met een in meer of mindere mate industrieel karakter. Op deze wijze wordt met zonneweides al vast voorgesorteerd op een verstedelijkt gebied. De ontwikkeling rondom Emmeloord is nu nog niet prioritair. Voor Emmeloord ligt de prioriteit op het realiseren van zo veel mogelijk zon op dak.

Gronden die direct aansluiten op net station bij Emmeloord aan de Nagelerweg zijn echter niet de gronden waar op termijn aan uitbreiding van Emmeloord wordt gedacht. Daarom zullen deze gronden, ondanks hun goede ligging ten opzichte van het elektriciteitsnet niet in aanmerking komen voor zonneweides.

2.2.6 NLR-terrein/Waterloopbos

Eén van de locaties die in beeld komt als het gaat om de tijdelijke invulling van ongebruikte gronden is het NLR-terrein (Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum) en de ongebruikte gronden aan de Voorsterweg bij het Waterloopbos, beide aan de Voorsterweg. De betreffende gronden hebben de bestemming hoogwaardige bedrijvigheid, voor een aantal terreinen is daar de komende 25 jaar geen concrete bedrijfsmatige ontwikkeling voorzien. Wel is NLR een grote energiegebruiker, waardoor juist daar ook de opwekking van grootschalige zonne-energie goed denkbaar is. Bijzondere aandacht in dit gebied gaat uit naar het Rijksmonument Waterloopbos en de uitstraling die een zonneweide heeft op de entree van dit gebied.

2.2.7 Overige

In het landelijk gebied ligt de focus op 'zon op dak', zonneweides buiten de hiervoor genoemde gebieden zijn niet wenselijk. Tijdens het proces om te komen tot dit beleidskader zijn er ook gebieden aangedragen die niet op de kansenkaart zijn opgenomen. Wanneer de uitgangspunten met elkaar gecombineerd worden en als 'lagen' over elkaar heen gelegd komen deze gebieden niet in aanmerking. Deze betreffende gebieden zijn terug te vinden op de kaart zoals opgenomen als bijlage 5.

Verder willen wij geen mogelijkheden bieden aan kleinschalige zonneweides op of aansluitend aan (vrijkomende) erven. Op vrijkomende erven zijn zonneweides niet kansrijk omdat de schaduwwerking van de erfsingels dit onrendabel maken. Om te voorkomen dat erfsingels worden gekapt, worden zonneweides binnen de erfsingels niet mogelijk gemaakt. Op daken en schuren van woningen zijn zonnepanelen uiteraard wel toegestaan en heeft prioriteit.

Zonneweides aan de zuidzijde achter erven (dus buiten de erfsingels) zijn eveneens niet wenselijk. Daarvoor geldt het zelfde als voor 'in of langs tochten'. Zij dragen bij aan een versnippering en verrommeling van het landschap en zijn niet passend bij de 'maat en schaal' van de polder. Achter erven gaan zonneweides ten koste van landbouwgrond. Bovendien mogen kleine zonneweides op het laagspanningsnet worden aangesloten. Kleinschalige zonneweides in het landelijk gebied belasten het laagspanningsnet wat ten koste gaat van de mogelijkheden voor panelen op dak.

3. Ruimtelijk kader

Een zonneweide verandert de omgeving. Het bouwen van de stellages met panelen en de behuizingen voor transformatoren is een 'nieuwe' verschijningsvorm in het landschap. Deze impact is vooral ruimtelijk en visueel. Op het gebied van milieuaspecten is de impact veel geringer. Zonneweides produceren namelijk heel weinig geluid en er zijn geen externe veiligheidsrisico's zoals ontploffings-, stralings- of toxisch gevaar. Schittering levert over het algemeen geen overlast op voor bijvoorbeeld het verkeer of omwonenden. Een zonneweide kan zowel voor- als nadelen opleveren voor de flora en fauna. Afhankelijk van de aanwezige natuurwaarden in een gebied dient hiervoor aandacht te zijn. Vanwege de ruimtelijke en visuele impact zijn zonneweiden dan ook niet overal wenselijk: het opstellen van een ruimtelijk kader is dan ook noodzakelijk.

3.1 Landschappelijk kader

Vanuit een landschappelijk oogpunt is in het buitengebied ruimte voor zowel kleinschalige, middelgrote als grootschalige initiatieven. De aard van de locatie en de omgeving zijn medebepalend. Initiatiefnemers moeten hiermee rekening houden in hun planvorming.

Globaal kan de volgende indeling gehanteerd worden:

- Kleinschalig zijn de zonneweides tot 2 hectare.
- Middelgroot zijn zonneweides van 2 tot 10 hectare.
- Grootschalig zijn zonneweides groter dan 10 hectare.

In het beginstadium van het vergunningentraject gaat de afweging vooral over de geschiktheid van de locatie: de omvang en mogelijke uitstraling van de zonneweide ten opzichte van de locatie zelf, de directe omgeving en het landschap. Tijdens de uitwerkingsfase zal de gemeente beoordelen of de opzet van de zonneweide en de landschappelijke inpassing goed afgestemd zijn op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de omgeving. Een voorwaarde voor het vergunnen van een zonneweide is derhalve een goed uitgewerkt inrichtingsplan met zorgvuldige aandacht voor landschappelijke inpassing.

Foto: grootschalig zonneweide

3.2 Algemene inpassingsprincipes

Het realiseren van een zonneweide houdt in dat een tot dan toe 'groen' gebied transformeert naar een omgeving met een in meer of mindere mate industrieel karakter. De beleving van deze gebieden verandert. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging over de manier waarop de zonneweide wordt ingepast in het landschap. De kenmerken van het landschap zijn daarin leidend. Dat hoeft overigens niet te betekenen dat zonnepanelen per definitie verstopt of landschappelijk ingepakt moeten worden. Zeker in onze open polder is het 'laten zien' ook goed voorstelbaar.

Kenmerken landschap

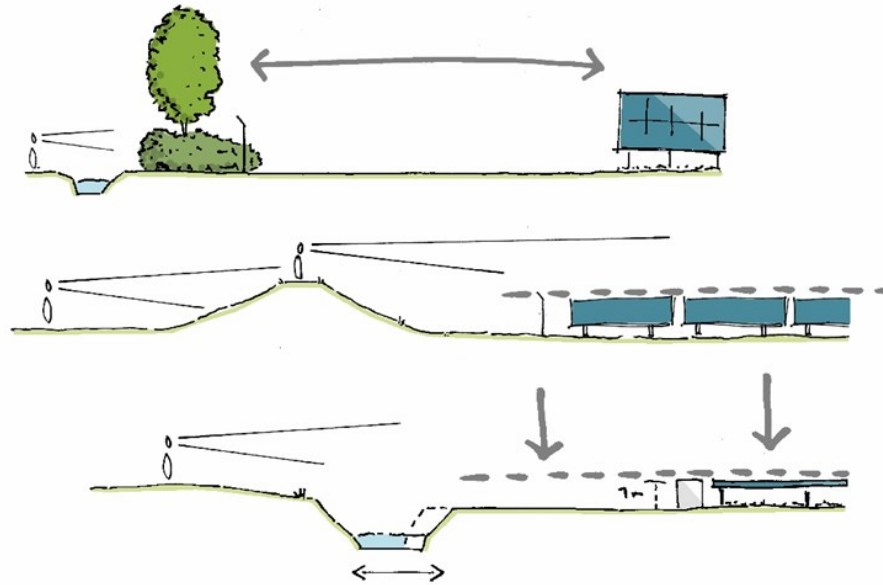
Als uitgangspunt stellen wij de cultuurhistorisch-landschappelijke opbouw van de Noordoostpolder centraal, zie hoofdstuk 2 en *bijlage 2*. Hier is aangegeven hoe de Noordoostpolder is opgebouwd en wat de belangrijkste kenmerken en kwaliteiten zijn die moeten worden behouden of versterkt.

Belangrijk bij het realiseren van een zonneweide is het in acht nemen van deze kenmerken. Dit moet er voor zorgen dat de polder herkenbaar blijft als de Noordoostpolder en moet verrommeling en versnippering tegengaan. Dit levert de volgende richtlijnen op bij het realiseren van een zonneweide in de Noordoostpolder.

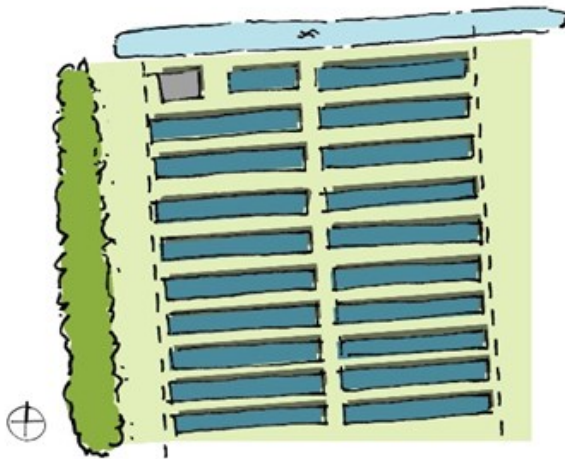
Richtlijnen inrichting zonneweide

- Onderdeel van de polder
Bezie de zonneweide altijd ook op het (hogere) schaalniveau van de polder. Dus voorbij de grenzen van het eigenlijke plangebied. En beoordeel of en hoe het park solitair of in samenhang met andere zonneweides met gebruikmaking van de oorspronkelijke ontwerpprincipes bij kan dragen aan het unieke ontwerp van de Noordoostpolder.
- Zichtbaarheid vanaf de openbare weg, openheid versus beslotenheid
De polder kenmerkt zich door weidsheid, openheid en lange zichtlijnen. Het is daarom belangrijk dat er over de zonneweide heen gekeken kan worden naar de horizon. Omdat er ook hekwerken ter beveiliging noodzakelijk zijn kan dit het beste bereikt worden door de afstand tot de zonneweide te vergroten. In het algemeen kan gesteld worden dat op een afstand vanaf 100 m (achter het verlengde van de erven) de zonneweide langzaam versmelt met de horizon. De hoogteligging van de weg en kavel zijn mede bepalend voor de mate waarin de zonneweide zichtbaar is. Uiteraard ligt dit anders daar waar het landschap meer besloten is. In dat geval is een afscherming van beplanting of verhoging die harmonieert met de omgeving wenselijk.

- De opstelling
Hierbij speelt het herkenbaar houden van de modulaire verkaveling van de polder een rol. Een opstelling houdt altijd rekening met de verkavelingsrichting; haaks of evenwijdig aan de kavelsloot, en is vanaf de openbare weg gezien gesitueerd over de volle breedte van een kavel.

Figuur: Ordenen binnen de lijnen van het landschap, opstelling houdt rekening met verkavelingsrichting

- Bebouwing
Noodzakelijke bebouwing bundelen met reeds aanwezige bebouwing, plaatsen achter op de kavel en integreren in de zonneweide.

- **Materiaal/kleur/detail**
Kies voor een donkere kleurstelling van opstelling, gebouw en bouwwerken zoals hekwerken. Een donker hekwerk valt weg tegen een opstelling van zonnepanelen. En daar waar meerdere kavels met zonnepanelen aan elkaar grenzen wordt gekozen voor eenzelfde kleur, type en hoogte voor hekwerken. Eenheid en uniformiteit vormen het uitgangspunt.
- **Effect op biodiversiteit**
Houd rekening met aanwezige natuurwaarden en streef naar verbetering van de biodiversiteit. Hier kan vorm aan gegeven worden door het toepassen van een juiste mix aan plantensoorten in de onderbegroeiing, afgestemd maai- of begrazingsbeheer, het creëren van ecologische randzones en bloemrijke kruidenranden en/of de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Wanneer sprake is van een afscherming van beplanting wordt gekozen voor inheemse soorten.

Het inrichtingsplan

De wijze waarop de landschappelijke inpassing van de zonneweide vorm en inhoudt wordt gegeven met inachtneming van de hierboven vermelde richtlijnen en kenmerken van het landschap wordt uiteengezet in een inrichtingsplan.

3.3 Ruimtelijk kader per gebied

In deze paragraaf worden de ruimtelijk /landschappelijke randvoorwaarden op hoofdlijnen benoemd.

3.3.1 Windmolengebied

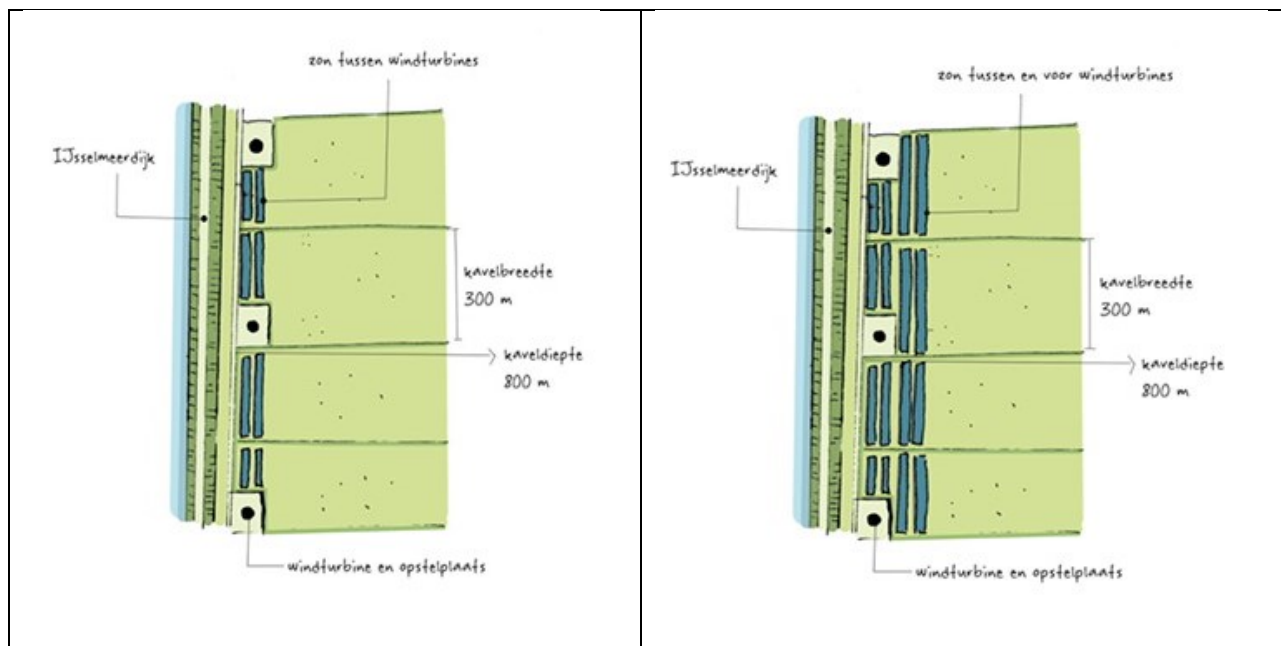
Eén rooilijn

In het windmolengebied wordt als ruimtelijke uitgangspunt per deelgebied één rooilijn gekozen, waarmee een eenduidige ruimtelijke lijn wordt beoogd. In het gebiedsproces wordt met de partijen (grondeigenaren, eigenaren van de kabels van de windmolens en de netbeheerder) gekeken naar een haalbare eenduidige rooilijn, mede afgestemd op de capaciteit van de kabels. Inzet bij dit gebiedsproces is een zone van in totaal bijvoorbeeld 100 tot 300 meter breed. Een strakke rooilijn is het uitgangspunt. De breedte van de zone wordt in het gebiedsproces nader bepaald.

Eén opstelrichting

Tijdens het gebiedsproces zal ook een keuze gemaakt moeten worden voor een opstellingsrichting: zuid dan wel oost-west gericht. De opstelrichting zal binnen ieder deelgebied (Noorderwaardijk, Westermeerdijk en Zuidermeerdijk) het zelfde moeten zijn. In het gebiedsproces voor het windmolengebied zullen de randvoorwaarden voor de ruimtelijke inpassing verder worden uitgewerkt tot een richtinggevend kader. Vervolgens kunnen met betrokken initiatiefnemers en belanghebbenden de plannen verder worden uitgewerkt.

Figuur: opties zonnepanelen in windmolengebied: tussen de opstelplaatsen van de windmolens (plaatje links) of iets breder (plaatje rechts) waardoor er vanaf de weg een doorlopende lijn kan worden gezien.

IJsselmeer: 'zon op water'

'Zon op water' heeft op het IJsselmeer potentie tussen de bestaande windmolens, omdat daar ook de elektriciteit via de aanwezige kabels van de windmolens ontsloten kan worden. Ruimtelijk zien wij kansen. De planontwikkeling is nog zeer prematuur. Naast de algemene inrichtingsprincipes zal bij de verdere planuitwerking goed nagedacht moeten worden over omvang, eenduidigheid, veiligheid in verband met scheepvaart, natuurwaarden, waterkwaliteit, etc.

3.3.2 Infrastructuur

Langs wegen (zoals de middenberm van de A6) en dijken kan de aanleg van zonneweides een rommelig beeld op gaan leveren. In geval van de wegen (A6 en provinciale wegen) zijn dit juist de lijnen van waar de polder wordt ervaren. Wanneer deze lijnen benadrukt worden door lijnvormige zonnepanelen versterkt dit het industriële karakter. Daarom gaat de gemeente terughoudend om met initiatieven op de aan de snelweg grenzende agrarische gronden.

Onder de volgende voorwaarden zijn zonneweides mogelijk:

- Bij dijken dient de opstelling het lijnvormige karakter te versterken.
- Bij snelwegen kunnen overhoeken langs op- en afritten een geschikte plek zijn om in te vullen met zonnepanelen. Hier kan dan zonne-energie worden opgewekt voor bijvoorbeeld verkeersinstallaties langs snelwegen.

Foto: panelen langs waterloop

3.3.3 Glastuinbouwgebieden

Voor het glastuinbouwgebied zijn zonneweides mogelijk onder de volgende voorwaarden:

- Een zonneweide wordt gerealiseerd op een bestaand dan wel nieuw waterbassin;
- Indien op restgronden dan geldt er een maximale omvang van 5 ha.

3.3.4 Bodemdalingsgebied

Het bodemdalingsgebied is gelegen in het landschappelijk open middengebiet. Daarnaast zijn een aantal natte gebieden in het bodemdalingsgebied gelegen in de nabijheid van Schokland. Uit de Heritage Impact Assessment (een effectrapportage op de werelderfgoedstatus) van een aantal ontwikkelingen bij Schokland valt op te maken dat het realiseren van zonneweides in de nabijheid zeker enig negatief effect heeft op de werelderfgoedstatus van Schokland. Daarom zullen zonneweides niet mogelijk zijn binnen de invloedsfeer van werelderfgoed Schokland. Het bodemdalingsgebied reikt verder dan die invloedsfeer, waar inpassing van zonneweides wel denkbaar is. Dat vraagt om een zorgvuldige landschappelijke inpassing. Concrete ruimtelijke randvoorwaarden worden pas verder uitgewerkt in het nader onderzoek.

3.3.5 Bij dorpen en Emmeloord

Locaties bij dorpen

Zonneweides bij dorpen zijn mogelijk onder de volgende voorwaarden:

- Er moet een directe relatie zijn tussen de omvang van de zonneweide en de energiebehoefte (elektriciteitsbehoefte) van de nabijgelegen kern.
- Eerst moet onderzocht worden welke mogelijkheden een dorp heeft om energie op te wekken op de daken, realisatie van zon op dak heeft prioriteit.
- Wanneer daarnaast nog extra energie benodigd is kan gezocht worden naar binnenstedelijke restplekken.
- Er moet slim gebruik gemaakt worden van de beperkte lokale netcapaciteit bijvoorbeeld door gebruik te maken van opslag of warmteopwekking.
- De zonneweide moet goed landschappelijk zijn ingepast.

Locaties rondom Emmeloord

Er zijn nog geen ruimtelijke voorwaarden te stellen voor de ontwikkeling van locaties rondom Emmeloord, omdat deze voorlopig niet worden toegestaan.

3.3.6 NLR-terrein/Waterloopbos

Als ruimtelijke kader voor de locatie NLR-terrein/Waterloopbos geldt:

- zonneweides zijn hier mogelijk in gebieden die al bedrijfsbestemming hebben maar nog niet als bedrijfsbestemming wordt ingericht;
- zonneweides goed in te passen in het landschap, bijvoorbeeld in de vorm van 'groene kamers'.

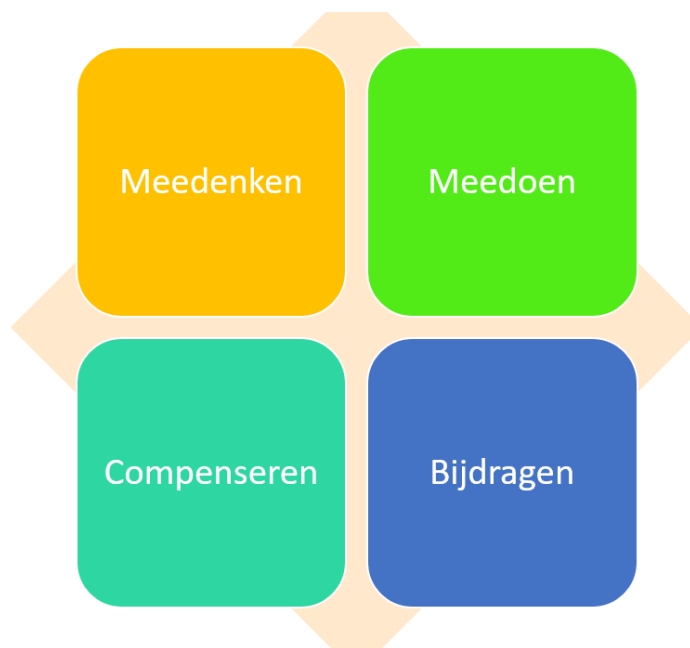

4. Participatie

4.1 De vier pijlers van participatie

Participatie heeft als doel het betrekken van inwoners bij de realisatie van de zonneweide. Op deze manier wordt draagvlak gecreëerd en wordt overlast van de zonneweide geminimaliseerd. Voor een eerlijke verdeling van mogelijkheden om iedereen mee te laten doen in de energietransitie, vindt de gemeente het van belang dat bij de ontwikkeling van zonneweides mogelijkheden voor participatie aan inwoners en bedrijven worden geboden. In de *bijlage 3* zijn de kansen voor participatie verder toegelicht. In deze bijlage wordt inzicht gegeven in de businesscase van zonneweides en welke kansen er zijn om participatie in verschillende soorten vorm te geven.

Er is een verschil tussen procesparticipatie, waarbij inwoners betrokken worden door mee te denken, en financiële participatie, waarbij inwoners worden gecompenseerd, financieel meedoen of waarbij wordt bijgedragen aan de gehele regio. De soorten participatie kunnen vertaald worden naar de volgende vier pijlers: Meedenken, Meedoen, Compenseren en Bijdragen. Deze pijlers worden in de bijlage uitgebreid met voorbeelden beschreven en hieronder kort toegelicht.

Figuur: Vormen van participatie

4.1.1 Meedenken

Meedenken als participatievorm wordt ingezet om de visie van inwoners mee te nemen in de ontwikkeling van de zonneweides. De initiatiefnemer kan inwoners actief mee laten denken over bijvoorbeeld de landschappelijke inpassing, maar ook over de manier waarop de pijlers Compenseren, Meedoen en Bijdragen vorm worden gegeven. Daarnaast is het belangrijk dat de initiatiefnemer vroegtijdig zorgt voor goede informatie aan de omgeving.

4.1.2 Compenseren

Het is belangrijk dat er zo weinig mogelijk hinder wordt ervaren door inwoners en de omgeving door de komst van de zonneweide. Wanneer er toch sprake is van eventuele hinder of schade door de zonneweide dan kan het wenselijk zijn om dit te compenseren. Deze compensatie kan ten goede komen aan de omgeving of inwoners uit een bepaald gebied.

4.1.3 Meedoen

Meedoen betekent dat inwoners investeren in zonneweides of dat zij de rol van initiatiefnemer op zich nemen. Op deze manier zijn inwoners actief betrokken bij de realisatie van de zonneweide en komen de baten uit de zonneweide in enige mate bij die inwoners terecht. Doordat inwoners (financieel) betrokken zijn bij de zonneweide wordt draagvlak gecreëerd.

4.1.4 Bijdragen

Wanneer de opgewekte elektriciteit geleverd wordt op het net, en dus niet voor eigen gebruik dient, zal ook een bijdrage in een duurzaamheidsfonds geëist kunnen worden, gedacht wordt aan een percentage van de opbrengst of een bedrag per geleverde MWh dat aan het elektriciteitsnet wordt geleverd (zoals ook bij wind gebruikelijk is). Bijdragen heeft betrekking op het stimuleren van de gehele regio met gelden uit de zonneweide. De focus ligt hierbij op het verder verduurzamen van de gemeente Noordoostpolder.

4.2 Waarom participatie in de vormen Meedoen en Bijdragen?

Als gemeente zijn we bezig beleid te formuleren waarbij we op zorgvuldige wijze een afweging maken in welke gebieden en met welke voorwaarden deze ontwikkeling van grootschalige opwekking van zonne-energie kan worden toegestaan en waar dat niet kan.

Dit betekent enerzijds dat niet iedere ondernemer de mogelijkheid krijgt een zonneweide te ontwikkelen. Anderzijds betekent het dat er gebieden zullen zijn waar ondernemers het 'geluk' hebben daar grondeigenaar te zijn en daarmee dus de gelegenheid hebben om een ontwikkeling te realiseren. We bieden die ondernemers op die plek een interessante business: het opwekken van duurzame energie geeft naar schatting een rendement van ca 10 tot 15 %. Bovendien is er de komende tijd een enorme opgave voor overheid en samenleving om stappen te zetten in de energietransitie, denk daarbij aan het loskomen van het gas.

Naast dat wij als gemeente dit van belang vinden, vindt ook de provincie participatie van belang. Het is een van de bouwstenen van de structuurvisie zon van de provincie waar invulling aan gegeven moet worden. Zij beschrijven het als volgt:

Bouwsteen: Betrokkenheid en Draagvlak.

Zorg ervoor dat de Flevolandse kunnen profiteren van de zonneweide. Dit kan bijvoorbeeld door financiële participatie mogelijk te maken, mede-eigenaarschap, bijdrage aan zonne-energie op daken en/of door lokale initiatieven mogelijk te maken. Daarbij kan gedacht worden aan een financiële afdracht van zonneweides in het landelijk gebied zodat er gelden komen om zon op daken te stimuleren. Een initiatiefnemer geeft aan op welke wijze hij invulling geeft aan deze bouwsteen.

Ook het Rijk heeft in de handreiking voor Regionale Energie strategieën (20 december 2018) als algemene uitgangspunten bij energieprojecten aangegeven dat:

- gestreefd moet worden naar 50 % participatie door lokale ondernemers en inwoners en;
- de omgeving moet kunnen delen in de lusten.

4.3 Participatievoorwaarden

- De basis participatievorm voor alle zonneweides is 'Meedenken'. Iedere initiatiefnemer zal verantwoordelijk zijn voor duidelijke informatie en communicatie over zijn plan met zijn omgeving. Wanneer hij daarbij de omgeving de gelegenheid geeft ook echt mee te denken, vergroot hij het draagvlak van zijn ontwikkeling.
- 'Compenseren' is sterk afhankelijk van de mate waarin de ontwikkeling kan worden ingepast in de omgeving en welke aanvullende eisen ten aanzien van bijvoorbeeld landschappelijke inpassing en natuurcompensatie moet worden aangebracht. Samen met de omgeving kan hierover worden nagedacht en afspraken worden gemaakt.
- 'Meedoen' en 'Bijdragen' zijn vormen die als communicerende vaten werken. Een ontwikkeling voor een zonneweide kan direct energie leveren aan een aantal lokale partijen die deze energie zelf gebruiken, waardoor gemiddeld genomen geen energie op het net geleverd wordt (bijvoorbeeld in het glastuinbouwgebied of in dorpen). Er is dan geen noodzaak om vanuit het project een extra bijdrage te leveren aan een duurzaamheidsfonds. Het project is op die manier door en voor lokale bedrijven/ inwoners en dat is ook wat de gemeente graag wil stimuleren.
- Wanneer bij de ontwikkeling van een zonneweide deelname door lokale gebruikers maar beperkt mogelijk is en er dus energie geleverd wordt aan het net, wordt er een 'Bijdrage' vereist aan het duurzaamheidsfonds. Door middel van dit fonds wil de gemeente de brede energie transitie stimuleren.

Deze voorwaarden gelden in principe voor alle zonneweides. Voor de volgende gebieden gelden gebiedsspecifieke uitgangspunten:

Windmolengebied, Glastuinbouw gebied, NLR/Waterloopbos en infrastructuur

- in deze gebieden gelden de algemene uitgangspunten voor participatie;
- Tijdens de gebiedsprocessen wordt nader vormgegeven aan participatie.

Bodemdalingsgebied

- Het moet gaan om een initiatief 'van onderop', via een lokale coöperatie van agrariërs uit het gebied.
- De opbrengsten moeten in z'n geheel ten goede komen aan de bodemdalingsopgave en daarmee aan deelnemende agrariërs in het bodemdalingsgebied.
- Voor het bodemdalingsgebied kan in plaats van een bijdrage aan een duurzaamheidsfonds gedacht worden aan het oprichten van een specifiek gebiedsfonds die ten gunste komt van de specifieke opgave in dat gebied, zoals proeven met nieuwe teelten.
- Concrete participatievoorwaarden worden uitgewerkt in het nader onderzoek.

Locaties Emmeloord

- Betrokkenheid en draagvlak zijn zeer belangrijk wanneer er in de nabijheid van Emmeloord op een grootschalige wijze zonneweides ontwikkeld gaan worden. Wanneer hier op termijn zonneweides nabij Emmeloord noodzakelijk zijn, zal samen met de omgeving in een eigen gebiedsproces nagedacht gaan worden over de inpassing en de wensen/mogelijkheden om mee te doen.

Rondom dorpen

- Het moet gaan om een initiatief 'van onderop' via een lokale coöperatie van dorpsbewoners.
- De opgewekte energie moet in verhouding staan tot de energiebehoefte van het dorp.
- De opbrengsten moeten in z'n geheel ten goede komen aan het dorp.
- Er is sprake van breed draagvlak.

4.4 Omvang participatiebijdrage

De gemeente Noordoostpolder biedt initiatiefnemers unieke mogelijkheden om zonneweides te ontwikkelen, te realiseren en te exploiteren. Door de beschikbare ruimte en infrastructuur en de proactieve aanpak van de gemeente ontstaan interessante kansen voor initiatiefnemers van zonneweides. Dit zal ook zeker een positief effect hebben op de businesscases van deze zonneweides. De gemeente maakt ook keuzes als het gaat om de locaties waar de zonneweides kunnen worden ontwikkeld. Hierdoor zullen sommige initiatieven niet verder kunnen worden ontwikkeld.

Om de bovenstaande redenen vindt de gemeente het verantwoord om van de zonneweide welke worden gerealiseerd een jaarlijkse participatiebijdrage te vragen van 15 % van de opbrengst voor belasting (of een vergelijkbare bijdrage per geleverde MWh). In andere provincies en gemeenten zijn voorbeelden met participatiebijdragen tussen de 10 % en 20 %. Op basis van analyses van de businesscases en "lokale waarden" voor zonne-energie projecten is een participatiebijdrage van 15 % een reële omvang. In de *bijlage 3* worden voorbeelden van vergelijkbare afspraken gegeven.

Als gemeente kunnen we inzage vragen in de jaarlijkse financiële rapportages die de projectentiteit ook aan de Belastingdienst dient te verstrekken. Deze jaarlijkse financiële rapportage wordt door een accountant/boekhouder opgesteld. De gemeente kan een referentie businesscase gebruiken om de resultaten te controleren.

De verwachting is dat de projecten gedurende de eerst 15 jaar (SDE subsidie) goed zullen renderen. De productie van zonne-energie degradeert langzaam en heeft maar zeer beperkt effect op de financiële resultaten. Alleen bij calamiteiten zou tijdens deze periode de opbrengst minder kunnen zijn. Doordat we werken met een percentage van de opbrengst zal de participatiebijdrage dan naar verhouding ook lager zijn.

5. Rollen

5.1 Rol gemeente Noordoostpolder

In de ontwikkeling en realisatie van zonne-energie kan de gemeente Noordoostpolder verschillende rollen aannemen. De rol die ingenomen wordt tijdens het ontwikkel- en realisatietraject heeft invloed op de zeggenschap, de te ontvangen opbrengsten en op de te nemen risico's. Deze rollen zijn:

- Ontwikkelen en investeren.
- Sturend faciliteren.
- Passief faciliteren.

In *bijlage 3* zijn deze verschillende rollen toegelicht. De geschetste rollen geven een inzicht in de mogelijke rollen die de gemeente op zich kan nemen. Daarbij zijn ook varianten mogelijk op de hiervoor beschreven rollen. In deze paragraaf is aangegeven welke rol het beste past bij de visie van gemeente Noordoostpolder. In de bijlage is tevens een beschrijving gegeven van andere stakeholders, met hun eigen rol.

Het is de voorkeur van de gemeente om de realisatie van de zonneweides over te laten aan initiatiefnemers. Hierdoor zal de gemeente Noordoostpolder niet verantwoordelijk zijn voor de realisatie van zonneweides. De gemeente houdt echter wel graag een zekere mate van regie. De reden hiervoor is dat de gemeente het belangrijk vindt dat de zonneweides worden ingepast in het gebied en dat de inwoners van de gemeente kunnen meeprofiten van de baten van de zonneweides. De gemeente wenst in het bijzonder de regie te houden over het creëren van draagvlak en participatie. Daarom zal de gemeente richtlijnen en kaders stellen waaraan de projectplannen dienen te worden getoetst. Het hoofdstuk participatie beschrijft verder welke condities de gemeente stelt aan de invulling hiervan. Verder zal de gemeente Noordoostpolder de ontwikkeling van de zonneweides actief stimuleren, passend bij de ambities van de gemeente.

5.2 Rollen per deelgebied

Voor de gebieden waar zonneweides gerealiseerd kunnen worden kiest de gemeente een sturende, faciliterende rol. Bij de invulling van deze rol zijn er wel nuances voor de verschillende gebieden. Per deelgebied worden de eigendomssituaties beschreven en de bijzonderheden benoemd die een bijzondere vorm van organiseren wenselijk maakt.

5.2.1 Windmolengebied

In het windmolengebied wil de gemeente duidelijke kaders meegeven aan de ontwikkeling, namelijk kaders over de landschappelijke inpassing en de participatie. De hoofdlijnen zijn in voorliggende beleidskader opgenomen en vinden de basis voor verdere afspraken per deelgebied.

Noordermeerdijk

De gronden in de strook langs de windmolens aan de Noordermeerdijk zijn in eigendom van diverse agrariërs. De windmolens en kabels zijn eigendom van NOP Agrowind, inclusief de strook grond. Initiatiefnemers voor het realiseren van zonneweides zijn hier bekend. Zij hebben de samenwerking te zoeken met de windmoleneigenaar, voor de ontsluiting van de elektriciteit. Elke partij die hier zonneweides wil realiseren zal met gelijke kaders ten aanzien van participatie en landschappelijke inpassing te maken krijgen. De ontwikkelingsbereidheid in dit gebied is relatief hoog. Hier is dan ook de grootste kans om op korte termijn tot

afspraken te komen. Binnen die eenduidige kaders geeft de gemeente de ruimte aan verschillende partijen een integraal en samenhangende zonneweideontwikkeling mogelijk te maken.

Westermeerdijk

Onder de molens langs de Westermeerdijk zijn de gronden grotendeels in eigendom van het Rijks Vastgoed Bedrijf (RVB) en enkele agrariërs. De windmolens en kabels, inclusief de strook grond tussen de dijksloot en de onderhoudsweg zijn eigendom van NOP Agrowind. Verder zit in dit deelgebied het aansluitstation van TenneT waar alle kabels van de windparken naartoe worden geleid.

In dit gebied zijn weinig agrariërs tot nu toe bereid mee te doen. Dat komt doordat veel gronden eigendom zijn van het RVB met langdurige pachtovereenkomsten. RVB maakt het nu nog niet mogelijk/aantrekkelijk om als agrarische gebruiker mee te doen in een zonne-project. Indien RVB bereid is deze gronden voor zonneweides te ontwikkelen zal deze als grondeigenaar en openbare tender uitschrijven. SENF ziet wel mogelijkheden op eigen terrein van NOP Agrowind in de zeer dunne strook tussen de dijksloot en de onderhoudsweg van de windmolens.

De gemeente zal hier het overleg met RVB intensiveren om tot een integrale ontwikkeling te komen. De in dit deelgebied nader uit te werken randvoorwaarden ten aanzien van de landschappelijke inpassing en participatie zullen ingebracht worden in de voorwaarden van de tender. Wanneer de RVB bereid is om aan deze ontwikkeling mee te werken, ontstaat in dit gebied de gelegenheid voor andere partijen om op een eerlijke transparante wijze in aanmerking te komen voor het ontwikkelen van een zonneweide.

Zuidermeerdijk

Langs de Zuidermeerdijk heeft RWE de windmolens en kabels in eigendom. Ook in dit gebied heeft RVB een aantal gronden in eigendom. In dit gebied zijn daarnaast ook een aantal agrariërs eigenaar van gronden. Er is ontwikkelingsbereidheid onder de agrariërs in dit gebied.

De rol van de gemeente zal ook voor dit deelgebied inhouden dat er met de specifieke partijen in dit gebied gesproken gaat worden in een apart gebiedsproces om tot afspraken te komen voor een integraal plan.

Onder de windmolens in het IJsselmeer

De gronden in het IJsselmeer zijn in eigendom en beheer van Rijkswaterstaat. De windmolens in het IJsselmeer, inclusief de kabels, zijn in eigendom en beheer van Westermeerwind. Om zonneweides onder de windmolens te realiseren zal gebruik gemaakt moeten worden van de kabels van Westermeerwind. Een ontwikkeling onder de molens van Westermeerwind zal door haar ligging ook moeten passen binnen het beleid van de gemeente Fryske Marren en de provincie Friesland. Momenteel is bij de gemeente één initiatiefnemer bekend die mogelijkheden ziet in het deel langs de Noordermeerdijk.

Wanneer Rijkswaterstaat zijn gronden gaat gebruiken voor energieopwekking en wanneer daar met de verschillende overheden over de nadere planuitwerking overeenstemming is, zal de ontwikkeling daarvan niet zondermeer aan één partij worden gegund. Ook hier zal een marktconforme, openbare en transparante tendering plaatsvinden.

Binnen de bestuurlijke samenwerking 'Agenda IJsselmeergebied' waaraan zowel Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten deelnemen, zal verdere afstemming over energieopwekking in het IJsselmeergebied plaats vinden. Binnen die samenwerking zijn ook

andere partijen betrokken die hier belangen hebben zoals gemeente Urk, de visserijsector, de watersportsector, natuurbeschermingsorganisaties etc.

Nog onbekend is welke partij hierin de leidende rol neemt, naar verwachting is dat Rijkswaterstaat. De gemeente denkt graag mee bij de verdere planontwikkeling en zal een ruimtelijke visie geven en wensen ten aanzien van participatie inbrengen in dit proces, zoals in voorgaande hoofdstukken over dit deelgebied zijn aangegeven.

5.2.2 Langs infrastructuur

De gronden langs snelwegen zijn in eigendom van Rijkswaterstaat. Ontwikkeling van zonneweides op deze gronden zullen op initiatief van Rijkswaterstaat moeten ontstaan. Als gemeente denken we graag mee over exacte locaties en zorgvuldige inpassing in het landschap.

Ook de dijken van het Waterschap zijn interessante gronden voor zonne-energieopwekking. Hier zal het initiatief van het Waterschap moeten komen. Vooralsnog heeft het Waterschap aangegeven terughoudend om te gaan met zonnepanelen langs dijken. De effecten van proefopstellingen elders worden eerst afgewacht. Dat zal de komende twee jaar nog niet tot concrete ontwikkelingen leiden.

5.2.3 Glastuinbouwgebied

In het glastuinbouwgebied zijn de gronden overwegend in eigendom van glastuinbouwondernemers of andere agrariërs. Als gemeente willen we glastuinbouwers faciliteren in het verduurzamen van hun onderneming, maar zullen we terughoudend omgaan met de omvang van zonneweides, om de als glastuinbouw bestemde gronden ook werkelijk voor de glastuinbouw beschikbaar te houden. Zo zien we vooral mogelijkheden op overhoeken en in het multifunctioneel gebruik van deze ruimten (combinatie van wateropvang met zonne-energie).

Dit beleidskader geeft de ruimtelijke kaders en de kaders ten aanzien van participatie. Op basis hiervan kunnen wij glastuinbouwondernemers faciliteren in hun aanvraag.

5.2.4 Bodemdalingsgebied

De gronden in het bodemdalingsgebied zijn grofweg voor 1/3 in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en 2/3 eigendom van agrariërs. De afgelopen tijd zijn veel agrariërs benaderd door projectontwikkelaars om tot ontwikkeling van zonneweides te komen.

De gemeentelijke rol op dit moment is om eerst de mogelijkheden voor zonneweide in het gebied verder te onderzoeken, waarbij gekeken wordt naar het zorgvuldig omgaan met landbouwgrond en de landschappelijke inpassing. In het bijzonder wordt er gekeken naar de mogelijkheden voor de transformatie op korte en lange termijn voor dit gebied en hoe dit vanuit een collectief van agrariërs en RVB te organiseren. Voor een aantal agrariërs is vernatting van hun kavels al een groot probleem. Daarom zal op korte termijn (2019) dit nader onderzoek plaatsvinden. Naar aanleiding van dat nader onderzoek zal besloten worden of en op welke termijn tot ontwikkeling van zonneweides kan worden overgegaan.

5.2.5 Rondom de dorpen en Emmeloord

Voor het zonneweides rond de dorpen wil de gemeente de projecten vooral laten ontstaan doordat de dorpsbewoners zelf een initiatief ontwikkelen en ook samen de realisatie van het project financieren en ook rendement krijgen op deze financiering. De gemeente zal hier ook een sturende, faciliterende rol hanteren maar het accent ligt wel meer op faciliteren.

5.2.6 Locaties nabij NLR/Waterloopbos

De gronden met de bestemming hoogwaardige bedrijvigheid zijn in eigendom van NLR of andere partijen. Dit beleidskader geeft de ruimtelijke kaders en de kaders ten aanzien van participatie. Via een eigen gebiedsproces zal de afstemming met de omgeving plaatsvinden en tot afspraken moeten worden gekomen over de ontwikkeling van een zonneweide in dit gebied.

6. Conclusies en vervolg

6.1 Vervolgproces

6.1.1 Herziening structuurvisie

Voor gebieden waar de gemeente zonneweides niet wenselijk vindt zal een herziening van de structuurvisie nodig zijn om de ruimte die nu in de structuurvisie zit, gemotiveerd te beperken. Een structuurvisie is vormvrij en heeft geen directe juridische doorwerking. Wel geeft het de gemeente de gelegenheid om ambities en uitgangspunten te benoemen ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen. Nadat de raad heeft ingestemd met de uitgangspunten uit deze kaderstellende nota zullen deze uitgangspunten als ontwerp-partiële herziening van de structuurvisie (in het vervolg genaamd Structuurvisie Zonneweides) ter inzage worden gelegd. De periode van ter inzage legging zal 6 weken bedragen waarbij een ieder in de gelegenheid wordt gesteld om zienswijzen in te dienen. Deze zienswijzen zullen worden betrokken bij de uiteindelijke vaststelling ervan in de raad. Naar verwachting zal deze procedure in de tweede helft van 2019 worden doorlopen.

6.1.1 Windmolengebied: gebiedsproces per deelgebied

Per deelgebied (Noordermeerdijk, Westermeerdijk en Zuidermeerdijk) zullen aparte gesprekken gaan plaatsvinden met alle betrokkenen om tot verdere uitwerking van de plannen en afspraken te komen. Deze gesprekken zullen tot concrete afspraken kunnen leiden nadat de raad heeft ingestemd met voorliggend beleidskader.

6.1.2 Glastuinbouw en NLR/Waterloopbos : gebiedsproces per ontwikkeling

Voor ontwikkelingen die zich aandienen in de glastuinbouwgebieden of in de omgeving van het NLR/Waterloopbos zal een gebiedsproces per ontwikkeling worden opgestart. Gesprekken met alle betrokken partijen zullen leiden tot afspraken over de verdere ontwikkeling van de zonneweide.

6.1.3 Bodemdalingsgebied: nader onderzoek

Bij het nader onderzoek in het Bodemdalingsgebied wordt gekeken naar het zorgvuldig omgaan met landbouwgrond en de landschappelijke inpassing. In het bijzonder wordt er gekeken naar de mogelijkheden voor de transformatie op korte en lange termijn voor dit gebied en hoe dit vanuit een collectief van agrariërs en RVB te organiseren. Voor een aantal agrariërs is vernatting van hun kavels al een probleem. Daarom zal op korte termijn (2019) dit nader onderzoek plaatsvinden. Naar aanleiding van dat nader onderzoek zal besloten worden of en op welke termijn tot ontwikkeling van zonneweides kan worden overgegaan.

6.2 Uitwerking duurzaamheidsfonds

Een belangrijke participatievorm is een participatiebijdrage aan het duurzaamheidsfonds. Door middel van dit fonds wil de gemeente de brede energietransitie in de gemeente Noordoostpolder stimuleren. Door pilotprojecten met nieuwe technologieën en concepten en de uitrol van bewezen concepten te co-financieren wil de gemeente stappen blijven maken in de energietransitie. Het duurzaamheidsfonds wordt de komende periode verder uitgewerkt. Er zal aandacht besteed worden aan hoe de gelden verdeeld zullen worden. Hier zijn

echter verschillende mogelijkheden voor. In overleg met de raad wordt een verdeling gemaakt. Hierbij krijgen bedrijven en inwoners uit de gemeente Noordoostpolder een grote mate van inspraak.

6.3 Planologische procedures

Aan een zonneweide kan op twee verschillende manieren medewerking worden verleend namelijk via een bestemmingsplan met een verbrede reikwijdte of via een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan waaraan voorwaardelijke verplichtingen kunnen worden meegegeven, zoals de tijdelijkheid.

1. Bestemmingsplan

Het Provinciaal beleid maakt zonneweides mogelijk met een instandhoudingsperiode van 25 jaar. Dit betekent dat niet zonder meer planologische medewerking kan worden verleend door het vaststellen van een bestemmingsplan. Een bestemmingsplan geeft immers rechten 'voor onbepaalde tijd'. Onder de Crisis- en herstelwet kan echter in bepaalde gevallen de bevoegdheid gecreëerd worden tot het vaststellen van bestemmingsplan met een verbrede reikwijdte. In een dergelijk bestemmingsplan kun je afwijken van het bepaalde in de Wro/Bro. Dit maakt het mogelijk om voorlopige bestemmingen toe te kennen (bijvoorbeeld ten behoeve van een zonneweide) voor een langere periode.

2. Omgevingsvergunning

De gemeente geeft voorkeur aan het toepassen van het verlenen van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan. De geldende bestemming blijft bestaan maar er wordt toestemming gegeven om hiervoor af te wijken voor de activiteit 'Zonneweide'. Het gaat dan om een omgevingsvergunning met een instandhoudingsperiode van maximaal 25 jaar, waarbij de uitgebreide procedure aan de orde is. Een goede ruimtelijke onderbouwing, waaruit blijkt dat er geen strijdigheid optreedt met een goede ruimtelijke ordening, maakt onderdeel uit van de vergunningsaanvraag. Ook kunnen onderzoeken naar bijvoorbeeld de gevolgen voor flora en fauna noodzakelijk zijn.

Voor beide procedures geldt een doorlooptijd van minimaal 6 maanden(exclusief voorbereiding en vooroverleg met instanties). De gemeente wil graag in de voorbereidingsfase voorafgaand aan de principeaanvraag meedenken met de initiatiefnemer over het ontwerp. Onderstaand overzicht geeft het traject weer.

1	Indienen principeverzoek (duidelijke criteria waaraan verzoek moet voldoen)
2	Beoordeling principeverzoek, inclusief afstemming overlegpartners (formeel overleg), uitgaande van een positieve reactie op het verzoek
3	Vorbereiding vergunningaanvraag, waaronder ook begrepen de ruimtelijk onderbouwing inclusief landschappelijke inpassing, procesparticipatie en het sluiten van een exploitatieovereenkomst
4	Indienen correcte en volledige vergunningaanvraag
5	Beoordelen vergunningaanvraag, inclusief verslag procesparticipatie, uitgaande van een positieve beoordeling
6	(Ontwerp-)Verklaring van geen bedenkingen raad
7	Ontwerpvergunning ter inzage (6 weken, gelegenheid voor het indienen van zienswijzen)
8	Beoordeling zienswijzen, opstellen reactienota
9	Definitieve verklaring van geen bedenkingen raad (VVGB kan eventueel worden overgeslagen, indien de raad dit van tevoren aangeeft)
10	Vergunningverlening
11	Beroepstermijn
12	Inwerkingtreding vergunning

Rijkscoördinatieregeling

Wanneer een project groter is dan 50 MWh, is het gebruikelijk dat de Rijkscoördinatieregeling toegepast wordt, zeker wanneer het een project betreft dat vanuit het Rijksbelang wordt geregeld. Het is mogelijk om een dergelijk groot plan met lokaal instrumentarium planologisch te regelen, hiertoe kan een verzoek gedaan worden aan het rijk. Verdere uitleg over de Rijkscoördinatieregeling is gegeven in *bijlage 5*.

Milieueffectrapportage

Wanneer meer zicht is op de projectomvang in een bepaald deelgebied zal uit een MER-beoordeling moeten blijken of er een milieueffectrapportage benodigd is. Enige uitleg over de MER en de MER-beoordeling is ook opgenomen in *bijlage 5*.

6.4 Overig instrumentarium

6.4.1 Anterieure overeenkomst

Bij het wijzigen van een bestemmingsplan of bij het opstellen van een omgevingsplan moet een anterieure overeenkomst worden opgesteld waarin voorwaarden kunnen worden opgenomen met betrekking tot onder andere de tijdelijkheid van het initiatief, plankosten, planschade en participatie. Ook kunnen hier afspraken gemaakt worden over de verplichting van de vergunninghouder om bij beëindiging van het project de locatie in oude toestand te herstellen. Voor ieder zonne-energie project zal een anterieure overeenkomst worden opgesteld.

6.4.2 Verdelingsbeleid schaarse vergunningen

In de Noordoostpolder kan in de eerste fase van het provinciaal beleid voor maximaal (ongeveer) 150 ha aan zonneweides worden vergund. Dit betekent dat 'schaarse vergunningen' worden gecreëerd. Bij schaarse vergunningen behoort ook een bepaald verdelingsbeleid: de keuze voor een verdelingsmechanisme is in de eerste plaats een keuze tussen aselechte en selectieve vormen van verdeling van vergunningen. In de VNG publicatie 'Schaarse vergunningen' (2018) wordt hier nader op ingegaan. Ook indien niet/niet geheel wordt voldaan aan de criteria om te kunnen spreken van 'schaarse vergunningen' kan het van belang zijn om een verdelingsbeleid op te nemen. Er is immers in beperkte mate ruimte voor zonneweides. Met behulp van het verdelingsbeleid kan worden bepaald welke initiatiefnemer wel en welke niet de gevraagde vergunning krijgt.

Uit dit beleidskader volgt dat er op de korte termijn met name in het landgebonden deel van het Windmolengebied substantieel ruimte wordt geboden voor zonneweides. Voor de overige gebieden (nabij dorpen, glastuinbouwgebied, NLR/Waterloopbos) zijn op de korte termijn mogelijkheden maar hierbij gaat het qua oppervlakte om een relatief kleine omvang, afgezet tegen het totaal van circa 150 ha. Nabij Emmeloord zullen voorlopig geen initiatieven mogelijk zijn. We verwachten van Rijkswaterstaat slechts enkele kleinschalige initiatieven langs snelwegen. Langs dijken zullen pas in een veel later stadium initiatieven door het Waterschap worden ingediend. In het bodemdalingsgebied is eerst nader onderzoek nodig. In 2020 zal een eerste evaluatie van het zonnebeleid plaatsvinden. Op dat moment zal worden bekeken of het verder uitwerken van een verdelingsbeleid schaarse vergunningen noodzakelijk is.

6.4.3 Leges

In de businesscase voor een zonneweide zit meestal wel voldoende ruimte om legeskosten te kunnen voldoen. Voor lokale initiatiefnemers kan het moment van het betalen van leges een

probleem opleveren. Om SDE-subsidie aan te kunnen vragen, moet een initiatiefnemer beschikken over een omgevingsvergunning. Pas als SDE-subsidie is verstrekt, willen financiers instappen en ontstaat 'financial close' van een project. Op het moment dat de legeskosten moeten worden betaald (bij het verlenen van de omgevingsvergunning) is de financiering nog niet geregeld. Voor grote projectontwikkelaars hoeft dit niet tot problemen te leiden, zij werken doorgaans vanuit een grotere investeringsorganisatie. Voor lokale ondernemers zou uitstel van betaling van de leges tot het moment dat de SDE-subsidie is verleend, een oplossing kunnen zijn. Dit past binnen onze ambitie om lokale duurzaamheidsinitiatieven te stimuleren. De mogelijkheden hiervoor worden nader onderzocht. Hierover volgt een apart advies aan het college en indien nodig aan de raad.

Bijlagen:

- Beleidsmatige context
- Landschap
- Kansen voor participatie
- Rollen
- Rijkscoördinatieregeling, MER en vormvrije m.e.r.-beoordeling
- Initiatieven en ideeën workshop 11 december 2018

